

Over ICT-vereisten, digitale angsten en Donald Duck

Te hopen is het niet, maar waarschijnlijk heeft u het al weleens beleefd: een fraai ogend schoolboek van een respectabele educatieve uitgeverij, doorgebladerd, voor goed bevonden en na overleg in de sectie ingevoerd. Na twee maanden de eerste kriebels: sommige dingen blijken toch wat minder weloverwogen dan gedacht. Na vier maanden: ergernis, na nog wat tijd uitmondend in de verzuchting: 'Als we dat geweten hadden...' Of – een variant die u zeker weleens aan den lijve ervaren hebt – het eerste deel van de leergang werkt heel plezierig, maar het tweede deel – veelal onder meer tijdsdruk ontstaan – is een ramp.

Te vermijden zijn dergelijke situaties nooit helemaal. Maar door vóór invoering wat gericht naar het materiaal te kijken dat u op het oog hebt, kunt u zich in elk geval een aantal voorspelbare problemen van het lijf houden. Om dit gerichte kijken naar leergangen zo zinvol mogelijk te laten verlopen, is – in de jaren tachtig (!) – een handige tweedelige checklist ontwikkeld, een soort ANWB-aankoopkeuring voor leergangen moderne vreemde talen (mvt). Waarbij het eerste deel dezelfde functie had als bij de ANWB de voorkeuring: namelijk

kijken of het überhaupt de moeite waard is gedetailleerder te keuren. Is de uitkomst negatief, dan heeft het u nog niet veel moeite en tijd gekost. Terwijl u in het andere geval tenminste zeker weet dat u niet met het 'leergangwrak van de maand' bezig bent. De hele checklist staat op <duitsmbo.nl/recensies-methodes>. Natuurlijk verouderd, maar toch nog heel bruikbaar.

Angsten

Het allereerste criterium was z'n tijd ver vooruit maar geldt nog steeds: 'De school voldoet 100% aan de ICT-eisen van de basisvorming in de leergang'. Heel wezenlijk: maar al te vaak gebeurt het immers nog steeds dat hoe goed alles ook voorbereid is, de ICT-component op het moment suprême dienst weigert. Grappig genoeg gaat een veel nieuwere lijst met keuzecriteria (het document *Keuze taal-methode*, eveneens te vinden op <duitsmbo.nl/recensies-methodes>) wel in op de vraag of de software adequaat is, maar niet op de bijbehorende ICT-eisen.

Wat me brengt op Thomas Strasser, specialist op het gebied van mvt-didactiek en ICT in het onderwijs en vice-rector van de Pädagogische Hochschule

Wenen, die op 15 maart het congres Duits in Lunteren opende met een gedegen en tegelijk luchtige verhandeling over ICT en onderwijs (te vinden op <nationaal-congresduits.nl>). Het motto: wantrouw digitale trends, maar ga ervan uit dat u in de omgang met ICT meer kunt dan uzelf denkt. De lachers kwamen volop aan hun trekken. Bijvoorbeeld waar het ging om angsten:

ICT-angsten van docenten

- Hoe werkt het?
- Ik wil niet afgaan!
- Zij weten er veel meer van af dan ik.

ICT-angsten van leerlingen

- Wificode?
- Tjonge tjonge – wat is die website traag!
- O jee, mijn batterij!

In zijn verhaal gebruikte Strasser een potloodmetafoer om te laten zien hoe je docenten op ICT-gebied kunt classificeren. De meesten van ons zullen zich – vermoedde hij – in de potloodschacht bevinden. Mijn tip: elke lezer van dit stukje moet voor zichzelf maar eens bekijken waar hij/zij thuishoort of thuis zou willen horen.

Ritter Analog

Axel Krommer (<axelkrommer.com>), didacticus Duits aan de universiteit Erlangen/Nürnberg, kan er ook wat van. Op zijn website vindt u bijvoorbeeld prachtige bijdragen over de strijd tussen de 'analogen' en de 'digitalen', waarbij hij zich nadrukkelijk en uiterst humoristisch keert tegen mensen als de bekende Ulmse psychiater en psychotherapeut Manfred Spitzer, die zich in tal van publicaties opwindt over het digitale monster dat ons te pakken dreigt te krijgen (zie zijn boek *Digitale dementie*).

Krommer beveelt onder andere een Donald Duckverhaal aan als verdedigingsmiddel tegen Spitzers eenzijdige aanvallen en cultuurpessimistische oer-

angsten (zie <bit.ly/ltn-dd>). In een onnavolgbare redenering vergelijkt hij Manfred Spitzer met Ritter Analog (in het *Lustige Taschenbuch* 407), een prototypische Duckstadse digitaliseringshater, die met allerlei boosaardige middelen de jeugd van Duckstad wil beschermen tegen de elektronische excessen van onze tijd. Eigenlijk is Ritter Analog de heel conservatieve directeur van het Techniekmuseum Duckstad. Zijn woede tegen het digitale is ontstaan doordat hij in zijn jeugd gepest werd omdat hij liever buiten speelde dan achter een beeldscherm zat en wat later een date misliep omdat hij zijn aanbodene een handgeschreven brief in plaats van een e-mail stuurde. Uit wraak rijdt hij 's nachts op

een mechanisch paard door Duckstad en vernietigt met een door hem ontwikkelde analoogstraler elke vorm van elektrische en digitale techniek. Zijn doel: het terugbrengen van het analoge verleden. Hij komt daar een heel eind mee. Middels een nostalgieparfum weet hij bijvoorbeeld een lantaarnpaal in een ouderwetse gaslamp en een smartphone in een telefooncel om te toveren. Alleen Donald Duck in zijn alter ego van Phantomias kan hem stoppen. Dat gaat niet zonder slag of stoot, maar uiteindelijk wint Phantomias en eindigt de boosdoener als verkoper van nostalgische spulletjes op de Duckstadse markt. Eind goed, al goed! ■

Kees van Eunen

Die Bleistift-Metapher

Die Spitze
Sie sind die ersten, die neue Technologien übernehmen. Sie dokumentieren und teilen ihre Praktiken – mit allen Fehlern und Schwächen.

Die Anhängsel
Sie kennen die Fachausdrücke und besuchen die Fortbildungen. Aber sie setzen selbst nichts um.

Die Muffen
Sie klammern sich an das, was sie kennen. Neue Technologien haben keinen Platz in ihrem Unterricht.

Die Scharfsinnigen
Sie beobachten die Spitze, übernehmen das Beste, lernen aus Fehlern und machen tolle Dinge.

Der Schaft / Das Holz¹
Sie würden die Technologie nutzen, wenn andere sie einrichten, ihnen erklären und am Laufen halten würden.

Die Radierer
Sie streben danach, möglichst viel oder gleich alle Arbeit der Spitze rückgängig zu machen.

¹ Im Original gibt es hier ein Wortspiel: „The Wood“ klingt wie „They would ...“, also „Sie würden damit arbeiten, wenn ...“

Die Bleistift Metapher. Illustration: Ralf Appelt; tekst: Karoline Oakes en Jöran Muuß-Merholz. CC BY 4.0.